

UZASADNIENIE

Zaskarżonym wyrokiem z dnia 25 listopada 2014 roku, w sprawie z powództwa A. S., D. S. przeciwko (...) S.A. V. (...) w W. o zapłatę, Sąd Rejonowy w P. I Wydział Cywilny oddalił powództwo oraz zasądził solidarnie od A. S., D. S. na rzecz (...) S.A. V. (...) w W. kwotę 3.469 złotych tytułem kosztów procesu.

Apelację od powyższego wyroku wniosła strona powodowa, zaskarżając go w całości. Zaskarżonemu orzeczeniu zarzucili:

1. naruszenie przepisów postępowania, a mianowicie art. 232 k.p.c. poprzez zaniechanie dopuszczenia z urzędu dowodu z opinii biegłego na okoliczność wartości skradzionego pojazdu mimo wystąpienia szczególnych okoliczności uzasadniających dopuszczenie tego dowodu z urzędu, a mianowicie wysokiego prawdopodobieństwa zasadności dochodzonego roszczenia;
2. niewyjaśnienie wszystkich okoliczności faktycznych istotnych dla rozstrzygnięcia sprawy, które mogły mieć wpływ na wynik sprawy poprzez nie ustalenie z urzędu wartości przedmiotu sporu, czyli wartości skradzionego samochodu, mimo wystąpienia szczególnych okoliczności uzasadniających dopuszczenie dowodu z opinii biegłego z urzędu;
3. naruszenie art. 98 § 3 k.p.c., art. 109 § 2 k.p.c. oraz § 2 ust. 1-2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 roku w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu, przez zasądzenie zastępstwa procesowego od powodów na rzecz pozwanego w kwocie wyższej od minimalnej wskazanej w ww. Rozporządzeniu MS, bowiem z doliczeniem równowartości stawki 23% podatku od towarów i usług.

W oparciu o powyższe zarzuty strona powodowa wniosła o uchylenie zaskarżonego wyroku w całości i przekazanie Sądowi I instancji do ponownego rozpoznania i rozstrzygnięcia o kosztach postępowania apelacyjnego, a w przypadku nieuwzględnienia zarzutów w pkt. 1 i 2 apelacji o zmianę zaskarżonego wyroku w części obejmującej rozstrzygnięcie o kosztach procesu (pkt. 2 sentencji wyroku) poprzez oddalenie wniosku co do kwoty ponad kwotę 2.917 zł oraz o zasądzenie od pozwanego na rzecz powodów solidarnie kosztów postępowania apelacyjnego według norm przepisanych.

W odpowiedzi na apelację pozwany wniósł o jej oddalenie w całości oraz zasądzenie od strony powodowej na rzecz pozwanego kosztów postępowania apelacyjnego według norm przepisanych powiększonych o należny podatek Vat wg. stawki 23%.

Na rozprawie apelacyjnej strony podtrzymały dotychczasowe stanowiska procesowe.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

apelacja powodów jest zasadna jedynie odnośnie rozstrzygnięcia o kosztach procesu i tylko w tej części skutkuje zmianą zaskarżonego orzeczenia, w pozostałym zaś zakresie jako bezzasadna podlegała oddaleniu w całości.

Sąd Okręgowy podziela dokonane przez Sąd I instancji ustalenia faktyczne, które stanowiły również podstawę do orzekania w postępowaniu apelacyjnym. Sąd I instancji przeprowadził bowiem postępowanie dowodowe w sposób prawidłowy i dokonał trafnej oceny zgromadzonego materiału dowodowego. Efektem kontroli instancyjnej jest zaś zmiana wynikająca z błędnego rozstrzygnięcia w zakresie kosztów procesu poniesionych przez pozwanego obejmujące wynagrodzenie pełnomocnika w kwocie 2.400 złotych powiększone

o podatek Vat 23%.

W pierwszej kolejności należało odnieść się do zarzutów strony powodowej w części dotyczącej rozstrzygnięcia Sądu I instancji oddalającego powództwo, które skonkretyzowały się w naruszeniu przepisu art. 232 k.p.c. Uchybienia w powyższym zakresie skarżący upatrywał w zaniechaniu dopuszczenia z urzędu dowodu z opinii biegłego na okoliczność wartości skradzionego pojazdu mimo wystąpienia szczególnych okoliczności uzasadniających dopuszczenie tego dowodu z urzędu.

W ocenie Sądu Okręgowego stanowisko powoda nie jest trafne. Wskazać należy, iż działanie sądu z urzędu i przeprowadzenie dowodu niewskazanego przez stronę jest po uchyleniu art. 3 § 2 k.p.c. dopuszczalne tylko w wyjątkowych sytuacjach procesowych oraz musi wynikać z opartego na zobiektywizowanej ocenie przekonania o konieczności jego przeprowadzenia (wyrok Sądu Apelacyjnego w Gdańsku z dnia 10 kwietnia 2013 roku, III AUa 1468/12, LEX nr 1311941). Sąd Najwyższy wielokrotnie przyjmował, że okolicznościami uzasadniającymi dopuszczenie dowodu przez sąd może być np. dążenie strony do obejścia prawa, podejrzenie wszczęcia fikcyjnego procesu, rażąca nieporadność strony działającej bez profesjonalnego pełnomocnika, ale także istnienie wysokiego prawdopodobieństwa zasadności dochodzonego roszczenia, czy jeżeli byłby to jedyny sposób przeciwdziałania oczywiście nieprawidłowego rozstrzygnięcia sprawy, podważającego funkcję procesu. Nie ulega wątpliwości, że mimo obciążenia stron obowiązkiem wskazywania dowodów, z których wywodzą skutki prawne, sąd - jak wynika z art. 232 zdanie drugie k.p.c. - zachował inicjatywę dowodową. Jest to jednak - zgodnie z zasadą kontradycywności - jego prawo, a nie obowiązek, jak w wypadku zasady inkwizycyjności, co wielokrotnie podkreślano zarówno w judykaturze SN, jak i w literaturze (Wyr. SN z 24.10.1996 r., III CKN 6/96, OSNC 1997, nr 3, poz. 29, wyr. SN z 25.03.1998 r., II CKN 656/97, OSNC 1998, nr 12, poz. 208, wyr. SN z 05.11.1997 r., III CKN 244/97, OSNC 1998, nr 3, poz. 52, wyr. SN z 25.06.1998 r., III CKN 384/98, "Radca Prawny" 1999, nr 2 s. 83). Doniosłość dokonanej przez ustawodawcę zmiany wymienionego przepisu podkreślił Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 17 grudnia 1996 r., I CKU 45/96 (OSNC 1997, nr 5-6, poz. 76), stwierdzając, że przy rozpoznawaniu sprawy na podstawie przepisów kodeksu postępowania cywilnego rzeczą sądu nie jest zarządzenie dochodzenia w celu uzupełnienia lub wyjaśnienia twierdzeń stron i wykrycia środków dowodowych pozwalających na ich udowodnienie ani też sąd nie jest zobowiązany do przeprowadzenia z urzędu dowodów zmierzających do wyjaśnienia okoliczności istotnych dla rozstrzygnięcia sprawy (art. 232 k.p.c.). Obowiązek przedstawienia dowodów spoczywa na stronach (art. 3 k.p.c.), a ciężar udowodnienia faktów mających dla rozstrzygnięcia sprawy istotne znaczenie spoczywa na stronie, która z tych faktów wywodzi skutki prawne (art. 6 k.c.).

W realiach niniejszej sprawy Sąd Rejonowy nie tylko nie miał obowiązku zastępować inicjatywy powoda działaniem z urzędu, ale wręcz takie zachowanie mogłoby być poczytane za naruszenie zasady kontradycywności i bezstronności sądu. Powód już w pozwie powinien przedstawić dowody wskazujące na zasadność i wysokość dochodzonej należności, umożliwiając stronie pozwanej ich weryfikację i odniesienie się do nich stosownie do stanu sprawy, czego nie uczynił we właściwym czasie z wiadomych tylko sobie względów. Niewątpliwie art. 232 k.p.c. dopuszcza działanie sądu z urzędu, lecz jedynie w wyjątkowych wypadkach, np. gdy strona jest nieporadna. Taka sytuacja w sprawie niniejszej nie zachodziła, ponieważ strona powodowa była reprezentowana przez zawodowego pełnomocnika procesowego, który aktywnie działał w procesie, formułując twierdzenia, ustosunkowując się również do wniosków dowodowych wnioskowanych przez stronę przeciwną. Wskazać przy tym należy, iż pełnomocnik powodów znał stanowisko pozwanego, w szczególności zarzuty dotyczące wysokości dochodzonego roszczenia. Nie złożył jednak w tym zakresie żadnego wniosku dowodowego bezpodstawnie oczekując podjęcia inicjatywy ze strony sądu.

Trafny był natomiast zarzut dotyczący błędnego ustalenia wysokości kosztów procesu poniesionych przez stronę pozwaną obejmującą wynagrodzenia pełnomocnika pozwanego. Rację ma bowiem apelujący, iż Sąd I instancji niezasadnie dokonał podwyższenia należnego wynagrodzenia o 23% stawkę Vat.

Wskazać bowiem należy, że w myśl § 2 ust. 3 rozporządzenia wynagrodzenie pełnomocnika z urzędu podwyższa się o stawkę podatku od towarów i usług, czyli 23%

(ar. 41 ust. 1 w zw. z art. 146a pkt 1 ustawy o podatku od towarów i usług). Zatem podwyższenie stawki opłaty za czynności prawne o podatek od towarów i usług odnosi się wyłącznie do opłaty należnej radcy prawnemu

ustanowionemu z urzędu. Strona pozwana była reprezentowana przez pełnomocnika ustanowionego z wyboru, wobec czego należne koszty zastępstwa procesowego strony pozwanej nie podlegały powiększeniu o podatek od towarów i usług.

Wobec powyższego Sąd odwoławczy na podstawie art. 386 § 1 k.p.c. zmienił w pkt. 2 zaskarżony wyrok w ten sposób, że obniżył zasądzoną kwotę 3.469 złotych do kwoty 2.917 złotych, w pozostałym zaś zakresie na podstawie art. 385 k.p.c. oddalił apelację jako bezzasadną.

Zważywszy na wynik kontroli instancyjnej o kosztach postępowania apelacyjnego Sąd Okręgowy orzekł na podstawie art. 98 § 1 i 3 k.p.c. w zw. z art. 391 § 1 k.p.c. i zasądził od powodów solidarnie na rzecz pozwanego kwotę 1.200 zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego - § 6 pkt 5 w zw. z § 12 ust. 1 pkt 1 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu (t.j. Dz. U. z 2013 r., poz. 490).